

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет

УЗГОДЖЕНО
Декан ФНСіА

Віктор КАРПОВ

« 06 » 02 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

Анатолій ПОЛУХІН

« 07 » 02 2023 р.

Система менеджменту якості

ПРОГРАМА
вступного випробування
до аспірантури

Галузь знань:
Спеціальність

19 Архітектура та будівництво
191 Архітектура та містобудування

СМЯ НАУ ПВВ 10.01.07-01-2023

	Система менеджменту якості. Програма Вступних випробувань до аспірантури	Шифр документа	СМЯ НАУ ПП 10.01.07-01-2023
		Стор. 2 із 10	

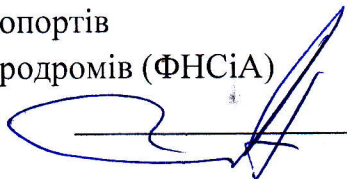
Програму вступних випробувань до аспірантури за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування» **розробили:**

професор кафедри комп'ютерних технологій

будівництва та реконструкції аеропортів

Факультету наземних споруд і аеродромів (ФНСіА)

доктор технічних наук, професор

Олександр СТЕПАНЧУК

завідувачка кафедри архітектури та

просторового планування ФНСіА

доктор архітектури, доцент

Ольга ЖОВКВА

Програму вступних випробувань обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри освітньо-наукової програми «Архітектура та містобудування», спеціальності 191 «Архітектура та містобудування» - кафедри архітектури та просторового планування, протокол № ____ від « ____ » _____ 2022 р.

Завідувачка кафедри

Ольга ЖОВКВА

ПОГОДЖЕНО

завідувач аспірантури та докторантури

 Анжеліка ЛЕЛІЧЕНКО

« ____ » _____ 2023 р.

Контрольний примірник

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Орієнтовний перелік питань для підготовки до вступного випробування...	3
2. Критерії оцінювання підготовленості вступників.....	8
3. Список рекомендованої літератури.....	8

ВСТУП

Програма фахового вступного випробування до аспірантури за галуззю знань 19 «Архітектура та будівництво» за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування» відображає кваліфікаційні вимоги до теоретичних знань претендентів для вступу до аспірантури.

Програма є основою для формування переліку питань вступного випробування й складання екзаменаційних білетів.

Метою складання вступного випробування є перевірка й оцінювання фундаментальних знань вступників з архітектури та містобудування.

Вступне випробування проводиться з метою виявлення знань, вмінь, компетентної здатності щодо здійснення наукових досліджень, якими повинен володіти здобувач вищої освіти за галуззю знань 19 «Архітектура та будівництво» за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування».

Завдання до фахового іспиту при вступі в аспірантуру за галуззю 19 «Архітектура та будівництво» за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування» містять питання з наступних дисциплін: «Критика сучасних теорій архітектури та містобудування», «Реконструкція та реставрація в архітектурі і містобудування», «Дизайн архітектурного середовища», «Економіка в архітектурному проектуванні та у містобудуванні», «Архітектурно-проектна справа».

1. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1.1. Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури

Архітектура доби барокко у творчому доробку її майстрів (Дж. Лоренцо Берніні; Франческо Борроміні; Гваріно Гваріні; Філіппо Ювара та ін.).

Архітектура міжвоєнного періоду (Група «De Stijl»; Школа «Баугауз»; творчість Вальтера Гропіуса, Людвіга Міс ван дер Рое, Бруно Таута, Ле Корбюзьє; архітектура неокласицизму 30-х років).

Архітектура постмодернізму (Рікардо Боффіл; Робер Вентурі; Майкл Грейвс; Роберт Стерн; Джекїмс Стерлінг).

Архітектура розвинених країн повоєнного періоду (Теоретичні концепції Людвіга Міс ван дер Рое; творчість Френка Ллойда Райта, Альвара Аалто, Оскара Німеєра, Кензо Танге; футурологічні ідеї повоєнного періоду).

Архітектурні течії кінця ХХ – початку ХХІ століття.

Архітектурно-містобудівна спадщина України: Історичні міста, пам'яткові ансамблі та комплекси; пам'ятки монументальної мурованої архітектури; пам'ятки мурованої дерев'яної архітектури.

Вплив науково-технічного розвитку (НТР) на формування типології виробничих, житлових і громадських будівель, на принципи розселення і містобудування, розвиток інфраструктури і екологічні проблеми, на методи і технології проектування і будівництва.

Експресіонізм в архітектурі Європи (Ганс Пельціг; Фріц Хьогер; Еріх Мендельсон; Амстердамська школа експресіонізму).

Європейські варіанти стилю «модерн» і його провідні майстри (Віктор Орта; Анрі Ван де Вельде; Отто Вагнер; Йозеф Ольбріх; Чарльз Макінтош Антоніо Гауді та ін.).

Засоби гармонізації архітектурного середовища.

Знищення пам'яток архітектури України в часи тоталітаризму.

Історизм, як метод архітектурного мислення; різноманітність його проявів в архітектурі різних країн.

Історія теоретичних вчень про архітектуру (Вітрувій; Леон-Баттіста Альберті; Джакомо да Вінчі; Андреа Палладіо; Франсуа Блондель; Готфрід Земпер; Віолле-Дюк та ін.).

Класицизм як міжнародний стиль; його національні варіанти; архітектурні теорії класицизму. Творчість майстрів класицизму (Анж-Жак Габріель; Роберт Адам; Клод Леду; Карл Фрідріх Шінкель).

Методика архітектурно-археологічних обмірів.

Міжнародні та правові акти з охорони культурної спадщини.

Місце, значення і роль архітектури в суспільстві.

Поняття стилю в архітектурі та його еволюція.

Приклади реставрації пам'яток України повоєнного періоду.

Принципи архітектурної композиції.

Проблеми традиції та новаторства, національного та інтернаціонального в архітектурі.

Реставрація та використання об'єктів архітектурно-містобудівної спадщини.

Синтез мистецтв в архітектурі.

Соціологічні проблеми архітектури і їх вплив на творчу практику.

Творчі методи в архітектурі.

Архітектурні ідеали доби Відродження; витоки, ідеї та практика. Творчість чільних представників архітектури епохи Ренесансу. «Ідеальні» міста.

Романська та готична архітектура; видатні пам'ятки та ансамблі.

Античні ордери і арочно-ордерна ланка та їх використання в різних типах споруд.

Сучасна ситуація в розвитку архітектури України після проголошення незалежності у 1991 році.

Пошуки національного обличчя в сучасній українській архітектурі; формування регіональних архітектурних шкіл.

1.2. Архітектура будівель та споруд

Архітектурна організація штучного середовища.

Архітектурні і конструктивні засоби боротьби з несприятливими впливами навколишнього середовища.

Будівельна кліматологія. Її задачі та методи. Врахування природно-кліматичних районів.

Будівельна фізика і акустика.

Естетичні проблеми створення інтер'єру.

Інсоляція приміщень

Класифікація житлових і громадських будівель.

Конструктивні системи, які застосовуються при будівництві громадських і житлових будівель; загальна характеристика.

Модульні системи будівель і споруд.

Наукові основи організації робочого місця; основи ергономіки та інженерної психології.

Об'ємно-планувальні і конструктивні вирішення виробничих будівель; їх типи та характеристики та принципи вибору.

Основи проектування в сейсмічних районах та в районах з просідаючими ґрунтами.

Основні вимоги до вибору типів будівель: технологічні, санітарно-технічні, гігієнічні, архітектурно-планувальні, економічні.

Основні вимоги та впливи на об'ємно-планувальне вирішення.

Основні напрямки підвищення теплової ефективності і зменшення трудоемності зведення будівель і споруд.

Основні типи житлових та культурно-побутових будівель і громадських центрів і їхнє місце в містобудівній структурі.

Особливості застосування прийомів і засобів архітектурної композиції.

Принципи вибору конструкцій, будівельних і опоряджувальних матеріалів.

Природна та штучна освітленість будівель.

Проблеми архітектурно-художньої композиції житлових і громадських будівель.

Протипожежні вимоги до будівель різної поверховості.

Роль кольору і світла в інтер'єрах.

Система нормативних документів для будівництва в Україні; проблема їх вдосконалення

Сонцезахисні прилади та конструкції.

Стандартизація, типізація і уніфікація в будівництві.

Сучасні вимоги до проектування житлових і громадських будівель.

Сучасні вимоги до проектування квартир.

Тенденції розвитку нових типів постійного і тимчасового житла.

Техніко-економічне обґрунтування архітектурно-планувального вирішення генеральних планів.

Технічна та економічна оцінка об'ємно-планувальних і конструктивних вирішень. Техніко-економічні показники.

1.3. Містобудування та ландшафтна архітектура

Класифікація та принципи планування системи розселення у різних природничо-економічних зонах країни.

Класифікація міст та поселень міського типу. Розвиток міст у системі розселення.

Функціональна організація території і функціональна структура міста.

Містоутворююча база нового міста та її вплив на його розміри та планувальну структуру.

Структура міста та його основні елементи: промислові та житлові райони, громадські центри, місця відпочинку, системи міського транспорту.

Вплив природних умов на планувальну структуру міста.

Планувальні рішення, спрямовані на охорону та оздоровлення довкілля.

Роль архітектурно-планувальної структури міста, що склалося, пам'яток та цінних зон забудови у формуванні сучасної структури історичного міста.

Диференціація території міста відповідно до містобудівельної цінності та характеру реконструктивних заходів.

Основні принципи реконструкції малих міст, що склалися історично.

Ландшафтна архітектура, зовнішній благоустрій міст та охорона навколишнього середовища.

Вплив природного ландшафту на архітектурно-планувальну організацію та зовнішній благоустрій міст.

Принципи формування системи озеленення міст і міського ландшафту.

Архітектурно-планувальна організація території садів та парків. Їхнє функціональне зонування та використання природних умов.

Історичні та сучасні спеціалізовані сади та парки, їх архітектурно-планувальна організація.

Містобудівні умови для розміщення сельбищних територій на плані міста.

Санітарно-гігієнічні вимоги до житлової забудови, покращення мікроклімату, захист від забруднення та шуму, санітарна очистка території.

Містобудівні вимоги до розміщення промислових територій. Типи промислових районів і їх розміщення по відношенню до сельбищної території.

Благоустрій, озеленення та система культурно-побутового обслуговування, громадський центр промислового району.

Сучасні та перспективні види громадського міського транспорту, їх тенденції розвитку та застосування.

Класифікація вулично-дорожніх мереж за призначенням. Пропускна спроможність.

Міські транспортні вузли, як засіб комплексного вирішення задач організації вуличного руху.

Вокзальні комплекси, принципи їх розміщення та функціонально-просторової організації.

Інженерна підготовка території міста. Нові технічні засоби при інженерній підготовці території.

Вплив розмірів міста, різноповерхової забудови, рельєфу на схеми водопостачання, теплопостачання та газопостачання і їх зв'язок із планувальною організацією міста.

Інженерні комунікації в плані міста та агломерації.

Заходи по боротьбі з забрудненням повітряного басейну.

Особливості просторової організації житлової забудови у різних природно-кліматичних умовах.

Практика реконструкції загальноміських центрів.

Планувальна структура, забудова та благоустрій сільських поселень; їх архітектурно-планувальна організація та композиція.

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ ВСТУПНИКІВ

Вступне випробування має кваліфікаційний характер. Шкала оцінювання: національна та ECTS.

Відповідність рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою

Оцінка в балах		Пояснення	
60-100	90-100	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	Вступне випробування складено
	75-89	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	
	60-74	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків та задовольняє мінімальним критеріям)	
0-59		Вступне випробування не складено	

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Білоконь Ю.М. Управління розвитком територій. Планувальні аспекти / За ред. І.О.Фоміна. - К.: Укрархбудінформ, 2002. – С. 154.
2. Лаврик Г.І. Основи системного аналізу в архітектурних дослідженнях і проектуванні: Підручн. – К.: КНУБА, Українська академія архітектури, 2002.
3. Макухін В.Ф. Методологічні основи проектування житлових районів крупних міст – К., 1993.
4. Фомін І.О. Основи теорії містобудування: Підручник. Інститут змісту і методів навчання. КНУБА. - К.: Наукова думка, 1997. – С. 191.
5. Лінда С.М. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд: Навч. Посібник. – Львів: Видавництво національного університету «Львівська політехніка», 2010 – 608 с.
6. Прибега Л. Архітектурна спадщина України: пам'яткоохоронний аспект. – Київ: Інститут культурології НАМ України, 2016. – 256 с.
7. Таранушенко С. Дерев'яна монументальна архітектура Лівобережної України.— Харків: Видавець Савчук О.О., 2014. – 896 с.
8. Черкес Б.С., Лінда С. М. Архітектура сучасності. Остання третина ХХ – початку ХХІ століть: Навчальний посібник. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – 384 с.
9. Гнесь І.П. Однородинний житловий будинок: навч. посіб. для студ. базового напрямку «Архітектура» вищ. навч. закл. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2007. – 112 с.: іл.
10. Гнесь І. Багатоквартирне житло: тенденції еволюції: монографі. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2013. – 650 с.
11. Котеньова З.І. Архітектура будівель і споруд. Навчальний посібник. – Харків: ХНАМГ, 2007. – 171 с.

12. Культові будинки та споруди різних конфесій (посібник з проектування)/ В.В. Куцевич, В.Ф.Гершкович, І.М.Кррапівін та інші, за заг.ред В.В. Куцевича. – Київ: КиївЗНДІЕП, 2002. – 117с.

13. Лінда С.М. Архітектурне проектування громадських будівель і споруд : Навч. посібник. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – 608 с.

14. Лінда С.М., Грицюк Л.С., Якубовський В.Б. Проектування закладів громадського харчування: Навчальний посібник. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2012. – 184 с.

15. Лінда С.М., Моркляник О.І. Типологія громадських будівель і споруд: підручник – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2015. – 308 с.

16. Габрель М.М. Просторова організація містобудівних систем. - Київ: Видавничий дім А.С.С., 2004. – 400 с.

17. Дідик В.В., Павлів А.П. Планування міст. Підручник. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2006. – 412 с.

18. Теорія архітектури і архітектурного проектування (громадські будівлі):метод. рекомендації до вивч. курсу лекцій для студ. II курсу спец. 191 "Архітектура і містобудування"/О.І.Жовква ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. - Київ:КНУБА,2019 .-95 с.-каф. арх. проектування цивільних будівель і споруд .- Вид.№21/3-19.

Додаткова

1. Русанова І.В., Шульга Г.М. Інженерний благоустрій територій. Підручник. – Львів:Вид-во «Растр-7», 2009р. – 218с.

2. Проскураков В.І. Архітектура українського театру. Простір і дія.: Монографія. – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2001. – 564 с.

3. Поліщук В. П. Транспортне планування міст / В. П. Поліщук, О. В. Красильнікова, О. П. Дзюба. – Київ: Знання України, 2014. – 371 с.

4. Рейцен Є. О. Організація і безпека міського руху: навчальний посібник / Є. О. Рейцен. – Київ: ТОВ «СІК ГРУП Україна, 2014. – 454 с.

5. ДБН Б.2.2-12:2019 Планування і забудова територій. – К.: Мінгребіон України , 2019. – 179 с.

6. ДБН В.2.3-5-2018. Вулиці та дороги населених пунктів. – К.: Мінгребіон України , 2018. – 55 с.

7. Архітектура, будівництво, дизайн в освітньому просторі : колективна монографія / За заг. ред. д-ра іст. наук В. В. Карпова. — Рига, Латвія : “Baltija Publishing”, 2021. — 604 с.

8. Проектування та будівництво аеродромних комплексів: монографія /За заг. ред. Карпова В. В. — Херсон: Олді+, 2022. — 336 с.